

**การจัดทำคู่มือขั้นตอนการดำเนินการการนำเข้าคราฟท์เบียร์
กรณีศึกษา บริษัท ทริปเปิ้ล เวิร์ล บริวริง จำกัด (สำนักงานใหญ่)**

**นาย ภูมิตี สถาพร 60090199
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ วรรณกมล อินทรทัต**

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความยุ่งยากของขั้นตอนการนำเข้าคราฟท์เบียร์ของบริษัทที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า จึงได้รวบรวมข้อมูลในการจัดทำคู่มือ โดยอ้างอิงการจัดทำ คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานหรือ SOPs ในทำการศึกษาคู่มือการนำเข้าคราฟท์เบียร์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำ คู่มือเพื่อให้กลุ่มกลุ่มตัวอย่างทั้งสองทำแบบทดสอบหลังจากที่ได้ศึกษาคู่มือการนำเข้าคราฟท์เบียร์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำ กลุ่มตัวอย่างสามารถทำแบบทดสอบได้คะแนนมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 27 และ 29 คะแนนตามลำดับ และจากฐานนิยามที่แสดงว่ามีกลุ่มตัวอย่างหลายคนที่สามารถทำแบบทดสอบได้ทั้งหมดเต็ม 30 คะแนน จึงสามารถอนุมานได้ว่าคู่มือขั้นตอนการดำเนินการการนำเข้าคราฟท์เบียร์ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำสามารถทำให้ผู้ที่ศึกษาได้รับความรู้ในด้านการนำเข้าคราฟท์เบียร์ได้ จากผลการวิจัยที่ได้มานี้เองสามารถนำไปต่อยอดเพื่อจัดทำคู่มือสำหรับวิธีการหรือขั้นตอนที่มีความซับซ้อนให้ง่ายต่อความเข้าใจของบุคคลทั่วไปได้ง่ายยิ่งขึ้น.

1. บทนำ

การที่ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาค้นคว้า บริษัท ทริปเปิ้ล เวิร์ล บริวริง จำกัด (สำนักงานใหญ่) ก็ได้พบว่ากระบวนการการนำเข้าสินค้าประเภทคราฟท์เบียร์นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากมายและมีความแตกต่างจากสินค้าและบริการอื่นๆ ทำให้ผู้นำเข้าและตัวแทนผู้นำเข้าต่างๆ จะต้องเสียเวลาและต้นทุนด้านอื่นๆมากมายเพื่อที่จะศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมายการนำเข้าคราฟท์เบียร์เพื่อจำหน่ายภายในประเทศไทย จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาและจัดทำคู่มือขั้นตอนการนำเข้าคราฟท์เบียร์อย่างละเอียดเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะนำเข้าคราฟท์เบียร์และผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อเกี่ยวกับการนำเข้าคราฟท์เบียร์เพื่อจำหน่ายภายในประเทศไทย.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ได้ศึกษาขั้นตอนการนำเข้าคราฟท์เบียร์จากต่างประเทศมายังประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย.
- ลดความผิดพลาดที่อาจเกิดจากการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการการดำเนินการทางกฎหมายการนำเข้าคราฟท์เบียร์ อันเป็นเหตุให้เสียต้นทุน และทรัพยากรต่างๆของผู้นำเข้า.
- เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ที่ต้องการจะศึกษาการนำเข้าคราฟท์เบียร์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย.
- วงการคราฟท์เบียร์ของประเทศไทยมีผู้นำเข้าและผู้ส่งออกที่มีคุณภาพสามารถดำเนินการได้อย่างไหลลื่น ไม่ติดขัด รวมถึงสามารถนำวงการคราฟท์เบียร์ไทยให้เติบโตไปสู่ประชาคมโลกได้อย่างภาคภูมิใจ.

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย

อชิตา ลานนา(2564)การขออนุญาตนำเข้าสุรา เบียร์ ไวน์ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ผู้ขออนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร ต้องมาดำเนินการขออนุญาตนำเข้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักรที่สำนักงานสรรพสามิต กรุงเทพฯ พื้นที่เขต 1-5 โดยยึดสถานที่ตั้งของผู้ขออนุญาตนำเข้า เป็นหลัก

กฎกระทรวง การอนุญาตนำเข้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2560

กระทรวงการคลัง(2560) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 154 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยที่มีโอกาสและแนวโน้มส่งผลกระทบต่อประเทศไทย.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2561) ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่การลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะเครื่องดื่มประเภทเบียร์ของบริษัทข้ามชาติมานานแล้ว ปัจจุบันบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ข้ามชาติยังให้ความสำคัญในการเข้ามาลงทุนผลิตเบียร์ในภูมิภาคนี้มากขึ้น เนื่องจากพบว่าตลาดผู้บริโภคเบียร์ในประเทศต่างๆมีแนวโน้มการบริโภคเบียร์โดยรวมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมา เพราะเศรษฐกิจกำลังเริ่มขยายตัวเพิ่มขึ้น อีกทั้งบริษัทผลิตเบียร์ข้ามชาติเหล่านี้มีเป้าประสงค์ที่จะใช้สิทธิประโยชน์จากเขตการค้าเสรีอาเซียนในการขยายตลาดผู้บริโภคไปทั่วทั้งภูมิภาค รวมถึงนโยบายของรัฐที่ให้การสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมเบียร์ในประเทศ เช่น กัมพูชา เป็นต้น เพราะมองว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับรัฐเป็นจำนวนมาก ในส่วนของประเทศไทยนั้น เราเป็นฐานการส่งออกเบียร์ที่สำคัญของสิงคโปร์ในภูมิภาคนี้มานานแล้ว และยังเป็นตลาดที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะเบียร์ระดับพรีเมียม ขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็เป็นฐานการส่งออกเบียร์ไปยังประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาด้วย เนื่องจากความใกล้ชิดในด้านภูมิศาสตร์ ปัจจุบันประเทศเพื่อนบ้านของไทยเหล่านี้ต่างก็ให้การสนับสนุนการลงทุนผลิตเบียร์และการบริโภคเบียร์ที่เป็นแบรนด์ภายในประเทศตนมากขึ้น และมีการส่งออกเบียร์ของประเทศตนมาตลาดในประเทศไทยบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีปริมาณไม่มากนัก.

สมาคมคราฟท์เบียร์แห่งประเทศไทย

ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 3,573(2563) นายอาชิระวัสส์ วรรณศรีสวัสดิ์ ตัวแทนจากชมรมผู้นำเข้าและจำหน่ายคราฟท์เบียร์ เปิดเผยว่า ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ มีแนวคิดที่จะจัดตั้ง “สมาคมคราฟท์เบียร์แห่งประเทศไทย” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดของผู้ประกอบการรายย่อยให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรอิสระ ซึ่งการรวมกลุ่มจะทำให้มีความน่าเชื่อถือและมีอำนาจต่อรองที่มากขึ้น โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดโครงสร้างสมาคม คาดว่าจะแล้วเสร็จพร้อมจดทะเบียนและเริ่มดำเนินการได้ภายในเดือนมิถุนายนปี2563

3. วิธีการวิจัย

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำในรูปแบบการสร้างคู่มือเพื่อกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน(SOPs) ในที่นี้คือ ขั้นตอนการดำเนินการด้านกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าคราฟท์เบียร์ของประเทศไทย จากกรณีศึกษา ของบริษัท ทริปเปิ้ล เพิร์ล บริวริง จำกัด(สำนักงานใหญ่) โดยทางผู้ต้นค้วนำขั้นตอนที่ได้ทำการรวบรวมจากทางบริษัทที่ผู้ต้นค้วได้ทำการฝึกสหกิจ ตัวแทนผู้นำเข้าที่ทางบริษัทได้ใช้บริการ และเอกสารจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร นำมาจัดทำเป็นคู่มือเพื่อให้ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาขั้นตอนการนำเข้าคราฟท์เบียร์ได้ศึกษาและทำความเข้าใจได้ง่าย

ขึ้น จากการเขียน Work flow และแสดงความสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอนออกมาให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย อย่างละเอียด โดยมีขั้นตอนการจัดทำวิจัยดังนี้

- 3.1 ขั้นตอนการศึกษา
- 3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ค้นคว้าจะแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

การวิเคราะห์ผลการทดสอบ

ผู้วิจัยจะทำการออกแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ หลังจากที่ถูกทดสอบทำแบบทดสอบเสร็จสิ้น ผลการทดสอบจะออกมาเป็นคะแนน แบ่งออกเป็น

- ก่อนเรียนรู้คู่มือ (Pre-Test)
- หลังได้เรียนรู้คู่มือ (Post-Test)

โดยคะแนนที่ได้จากการทำ Pre-Test จะนับเป็นความเข้าใจพื้นฐาน โดยจะใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และ Post-Test คือตัววัดประสิทธิภาพของกลุ่มที่ผู้ค้นคว้าได้จัดทำว่าสามารถทำให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเข้ากราฟที่เบียร์มากขึ้นเพียงใดและนำมาแสดงข้อมูลเชิงสถิติเพื่อวิเคราะห์ผลการทดสอบ.

การวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจ

หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินความพึงพอใจจากแบบสอบถามที่ให้ทำหลังการทดสอบ ผู้ค้นคว้าจะนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ใน โปรแกรม Microsoft Excel โดยจะนำเข้าข้อมูลจากการทำแบบสอบถามผ่าน Google Form มาบันทึกลงในโปรแกรมในรูปแบบของตารางข้อมูล เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ฐานนิยม จากนั้นทำการนำเสนอข้อมูลให้อยู่ในรูปของกราฟการแจกแจงความถี่ในรูปของตารางแสดงให้เห็นแนวโน้มของข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์แล้วมาประเมินว่าคู่มือการนำเข้ากราฟที่เบียร์ที่ค้นคว้าได้จัดทำนั้นควรปรับปรุงและแก้ไขในจุดใด.

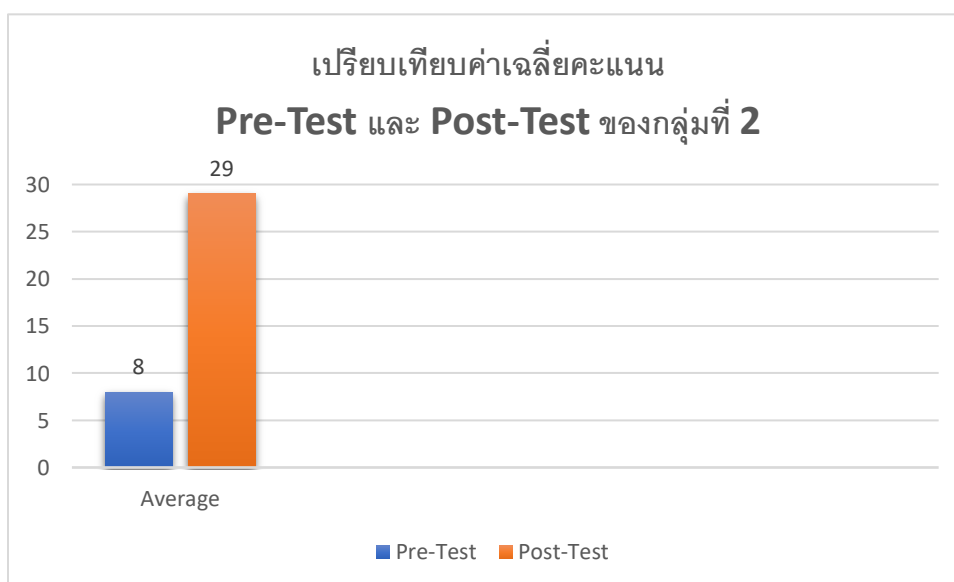
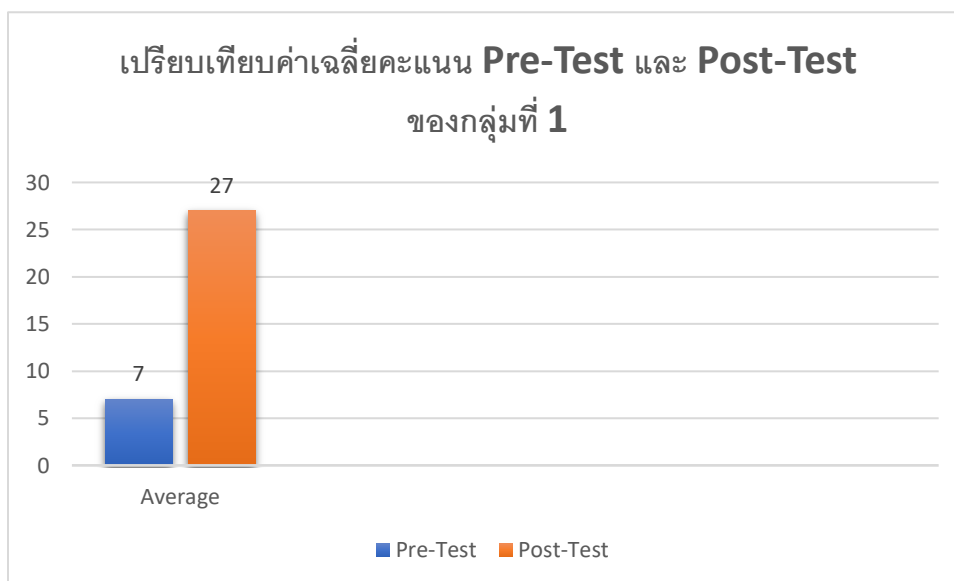
โดยเนื้อหาของแบบประเมินคู่มือมีดังนี้ :

แบบการให้คะแนน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน, เนื้อหาคู่มือได้รับการวางแผนและจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี, คู่มือมีปริมาณเหมาะสม, สามารถนำไปใช้ได้จริง.

4.ผลการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือการนำเข้ากราฟท์เบียร์ ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำในรูปแบบการสร้างคู่มือเพื่อกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน(SOPs) ในที่นี้คือ ขั้นตอนการดำเนินการด้านกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้ากราฟท์เบียร์ของประเทศไทย จากกรณีศึกษา ของบริษัท ทริปเปิ้ล เฟิร์ด บรวิริง จำกัด(สำนักงานใหญ่) การเก็บข้อมูลหลังจากจัดทำคู่มือเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบทดสอบ Pre-Test และ Post-Test ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการนำเข้ากราฟท์เบียร์ และ แบบประเมินคู่มือขั้นตอนการนำเข้ากราฟท์เบียร์ ซึ่งได้รายละเอียดดังนี้

5.ผลการทดสอบคู่มือขั้นตอนการดำเนินการการนำเข้าคราฟท์เบียร์

จากผลการทดสอบพบว่าก่อนที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะได้ทำการศึกษาคู่มือการนำเข้าคราฟท์เบียร์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองทำแบบทดสอบออกมาได้ระดับค่อนข้างต่ำ แม้ว่าทางด้านกลุ่มตัวอย่างที่สองจะสามารถทำข้อสอบได้คะแนนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่หนึ่งแต่ก็ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 7 และ 8 คะแนนเท่านั้น ตามลำดับ แต่หลังจากที่ได้ศึกษาคู่มือการนำเข้าคราฟท์เบียร์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำ กลุ่มตัวอย่างสามารถทำแบบทดสอบได้คะแนนมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 27 และ 29 คะแนนตามลำดับ และจากฐานนิยามที่แสดงว่ามีกลุ่มตัวอย่างหลายคนที่สามารถทำแบบทดสอบได้ทั้งหมดเต็ม 30 คะแนน จึงสามารถอนุมานได้ว่าคู่มือขั้นตอนการดำเนินการการนำเข้าคราฟท์เบียร์ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำสามารถทำให้ผู้ที่ศึกษาได้รับความรู้ในด้านการนำเข้าคราฟท์เบียร์ได้.

ผลการประเมินคู่มือขั้นตอนการดำเนินการการนำเข้าคราฟท์เบียร์

จากผลการประเมินตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้แจกให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้ทำทั้งสองกลุ่มสามารถสรุปได้ดังนี้
ความเห็นด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน

ผลการประเมินจากทั้งสองกลุ่มในด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนออกมาในสัดส่วนที่กล่าวได้ว่าค่อนข้างดี กล่าวได้ว่าคู่มือนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้ศึกษาได้ทราบขั้นตอนการดำเนินการด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการนำเข้าคราฟท์เบียร์อย่างชัดเจน.

ความเห็นด้านเนื้อหาคู่มือได้รับการวางแผนและจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี

ผลการประเมินด้านการวางแผนและจัดเตรียมก็ออกมาในระดับที่สามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจและสังเกตเห็นความตั้งใจในการเตรียมการของผู้วิจัยเป็นอย่างดี ดังนั้นทำให้ผลการประเมินด้านการวางแผนและเตรียมการออกมาในระดับที่ดีเยี่ยม.

ความเห็นด้านคู่มือมีปริมาณเหมาะสม

ในส่วนของด้านปริมาณเนื้อหาผลสรุปออกมาได้ว่ากลุ่มตัวอย่างพอใจกับปริมาณกับคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นอย่างมากกล่าวได้ว่า เนื้อหาของคู่มือ ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป มีปริมาณที่พอดีและง่ายต่อความเข้าใจของผู้ที่ต้องการจะศึกษา.

ความเห็นด้านเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้จริง

ผลการประเมินในด้านการนำไปใช้จริง ทำให้ทราบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมั่นใจว่าคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำนั้นสามารถนำไปใช้งานได้จริงๆ ในการดำเนินการด้านกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าคราฟท์เบียร์.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้จากความมุ่งมั่นเพียรพยายามของผู้ทำวิจัย และได้รับการสนับสนุนอย่างดีจาก อาจารย์พรณกษม อินทรทัต จึงสำเร็จได้ด้วยดี ต้องขอขอบพระคุณที่อาจารย์ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนการทำวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ทำวิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ความสำเร็จในการทำงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอโน้มล้าลึกถึง พระคุณบิดามารดาที่ได้ ส่งเสริมสนับสนุน และได้กำลังใจ เป็นอย่างดีจากมิตรสหายรอบตัวตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่น คณะ โลกจิตตสิกข์ทุกคนที่คอยช่วยเหลือมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นาย เจษฎา ชื่นศิริกุล หรือ พี่แจ๊ค ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้าไป สหกิจ ฅ กิจการของตน พร้อมทั้งยังคอยดูแล เอาใจใส่เป็นอย่างดี เป็นที่พึ่งเมื่อยามยากลำบาก เป็นพี่ชายที่ดีในยามที่น้องมีปัญหา เป็นเจ้านายที่ยิ่งใหญ่ให้ลูกน้องติดตาม พร้อมทั้งเป็นต้นแบบการทำงานที่ผู้วิจัยนับถือหาก ไม่ได้รับ โอกาสนี้งานวิจัยนี้คงไม่ประสบผลสำเร็จ

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณประ โยชน์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ให้แก่ผู้ที่ได้มาศึกษา ขอขอบพระคุณแนวคิด ข้อมูลที่ได้จากทุกท่าน ที่ได้สร้างและก่อให้เกิดงานวิจัย ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บรรณานุกรม

thansettakij ผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายย่อย ชุมระดมพลตั้ง “สมาคมคราฟต์เบียร์แห่งประเทศไทย” เพิ่มอำนาจต่อรัฐ ประเดิมเสนอแก้กม. จดทะเบียนร้านค้า เปลี่ยนแปลงเวลาขาย และห้ามโฆษณา [บันทึกประจำวัน] // ฐานเศรษฐกิจ. - 2563. - หน้า 2.

thomsthailand บุกล้างบาร์ของคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) [ออนไลน์] // thomsthailand. - 2562. - <https://thomsthailand.co/lifestyle/craft-beer/>.

vfriendlogistics 5 ขั้นตอนนำเข้าสุรา [ออนไลน์] // <https://www.vfriendlogistics.com>. - 2 เมษายน 2564. - https://www.vfriendlogistics.com/blog/5?fbclid=IwAR1hIKOEjZ0p6ejUg1tbe15En2rWA_UCe5QiR2EpIoznFhR0yCYQVPbE3UM.

กรมสรรพสามิต excise_announcement_list [ออนไลน์] // ecs-support.github.io. - 13 มีนาคม 2563. - https://ecs-support.github.io/KM/customs/pages/import/excise/excise_announcement_list/.

กระทรวงการคลัง [ออนไลน์] // <https://www.excise.go.th>. - กรมสรรพสามิต, 16 กรกฎาคม 2558. - 10 ตุลาคม 2564. - https://www.excise.go.th/LOAD/WEBPORTAL16200103853?fbclid=IwAR3H-NeGx4v_ULiQNt1jcsCHhqeY08WvOqAOEVFh2_4qDgf7hx7AYRJIDPE.

กระทรวงการคลัง การนำเข้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๐ [ส่วนของหนังสือ] // ราชกิจจานุเบกษา / ผู้แต่ง อภิศักดิ์ ต้นติวรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง. - 2560.

กระทรวงการคลัง การอนุญาตขายสุรา พ.ศ.๒๕๖๐ [ส่วนของหนังสือ] // ราชกิจจานุเบกษา / ผู้แต่ง อภิศักดิ์ ต้นติวรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง. - 2560.

พีแฉ็ค เจษฎา ชันศิริกุล Shut up real life [บทสัมภาษณ์]. - [ม.ป.ท.] : อ.ขงจื้อ นักปราชญ์ศาสตร์ VDO ; Youtube, 9 เมษายน 2564.